

İNSANA YAKIŞIR İŞ VE CİNSİYET EŞİTLİĞİ PERSPEKTİFİNDEN

EVDE ÇALIŞMA

ÇEVİRİM İÇİ TOPLANTI

04 Mart 2021

Bilgi Notu

2020 yılının ilk aylarında başlayan küresel salgın ile dünya nüfusunun büyük bir çoğunluğu için evler, iş yerlerine dönüşmüştür. Böylece, en eski çalışma biçimlerinden biri olan evde çalışma konusu çalışma dünyası aktörlerinin daha fazla gündemine gelmiştir. Oysa ki, ILO’nun evde çalışmaya (home-work) ilişkin uluslararası standartların belirlenmesine ve uygulanmasına yönelik girişimleri salgının çok öncesine dayanmaktadır.

Çalışanların kendi yaşam alanlarında gerçekleştiği için “**görülmeyen ve görünmez**” şeklinde nitelendirilebilecek bir çalışma biçimi olan evde çalışmaya ilişkin standartların uygulanması konusunda uluslararası sözleşme ve tavsiye kararı vardır. ILO’nun 1996 yılında kabul ettiği **177 Sayılı Evde Çalışma Sözleşmesi** bu açıdan önemli bir yere sahiptir. Bu sözleşme ile, evde çalışanların da, diğer çalışanlar gibi, belirli haklara sahip çalışanlar olduğu güçlü bir biçimde vurgulanmıştır.

EVDE ÇALIŞMA: GÖRÜNMEZLİKTEN İNSANA YAKIŞIR İŞE

177 Sayılı Evde Çalışma Sözleşmesi’nin kabul edilişinin 25. yılında, “Evde Çalışma: Görünmezlikten İnsana Yakışır İşe”¹ (ILO, 2021) başlıklı bir rapor yayınlanmıştır. Bu Raporda, endüstriyel ev-eksenli çalışma ve uzaktan ve dijital platformlarda çalışma ele ele alınmakta ve evde çalışmanın toplumsal cinsiyete dayalı boyutları ortaya koyulmaktadır. Ayrıca, evde çalışma konusunda yasal tanımlar ile günlük deneyimler arasındaki farklılıklar da tartışılmaktadır.

Rapor ile günümüzde daha da yaygınlaşacağı düşünülen evde çalışma için salgın öncesi mevcut durum sunulmakta, bu bağlamda da insana yakışır iş koşullarında çalışmak için atılabilecek somut adımlar önerilmektedir.

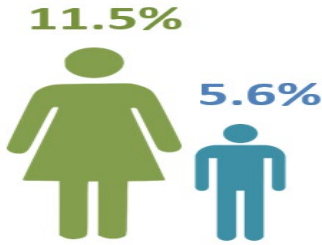
---

¹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_766227.pdf

Raporun Türkiye ile ilişkili bölümleri ise Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Saniye Dedeoğlu'nun, ev-eksenli parça başı üretim yapan kadınlar ile bilgi işlem teknolojileri aracılığıyla uzaktan evde “freelance” çalışanların çalışma koşullarının derinlemesine bir biçimde incelendiği “Evden İçeri Bir Dünya: Türkiye’de Ev-Eksenli Çalışanlar”² raporuna dayanmaktadır.

KADINLAR ve EVDE ÇALIŞMA

Evde çalışanların çoğu kadındır. ILO tahminlerine göre, 2019 yılında 147 milyon kadın ve 113 milyon erkek evden çalışmış; **kadınlar tüm ev temelli çalışanların %56’sını oluşturmuştur**. Kadınların evde çalışma eğilimi (%11,5) erkeklerinkinden (%5,6) çok yüksektir.

Bugün de bu rakamların düşmüş olması pek mümkün gözükmemektedir. COVID-19 salgınının istihdam üzerinde etkileri konusundaki araştırmalar evde çalışma biçiminin yaygınlaşacağına işaret etmektedir. Ayrıca, salgının kadın istihdamı üzerindeki etkileri üzerine gerçekleştirilen pek çok çalışmada, kadınlar için evde çalışma, iş-yaşam dengesi, şiddet ve taciz gibi konularla ilişkilendirilerek çok boyutlu bir

şekilde ele alınmaktadır.

ILO Türkiye Ofisi tarafından Türkiye’de insana yakışır iş koşullarında çalışan kadınların sayısını artırmak temel amacı ile İsveç mali katkısıyla yürütülen “Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler” programının hedef gruplarından birisi de evde çalışan kadınlardır. Program kapsamında, “**8 Mart Dünya Kadınlar Günü**” vesilesiyle, her yıl kadın istihdamı ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin farklı bir konusuna odaklanan tematik konferanslar düzenlenmektedir.

Bu sene, hem salgınla birlikte yaygınlaşan bir çalışma biçimi olarak daha fazla gündeme gelmesi hem de ILO’nun 177 Sayılı Evde Çalışma Sözleşmesi’nin 25. Yılı olması sebebiyle, 4 Mart 2021’de düzenlenecek çevrimiçi etkinlikte kadınların insana yakışır koşullarda evde çalışması konusu detaylı bir biçimde tartışılacaktır.

Etkinlikte, “Evde Çalışma: Görünmezlikten İnsana Yakışır İşe” raporunu hazırlayan araştırmacıların kadınlar için evde çalışmaya ilişkin sunacakları genel çerçevenin ardından, kadınların evde çalışma pratiklerine ilişkin çalışanların ve işverenlerin perspektifleri ele alınacaktır.

---

² https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_764768.pdf

PROGRAM

14:00 – 14:20	Açılış Konuşmaları • Sn. Numan Özcan, Direktör, ILO Türkiye Ofisi • Sn. Staffan Herrström, İsveç Ankara Büyükelçisi • Sn. Nurcan Önder, Çalışma Genel Müdürü, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
14:20-15:10	Dünyada ve Türkiye’de Kadınlar için Evde Çalışma Moderatör: Sn. Özge Berber Agtaş, Kıdemli Program Yöneticisi, ILO Türkiye Ofisi • Sn. Mr. Sergei Soares, Ekonomist, ILO Genel Merkez • Sn. Prof. Dr. Saniye Dedeoğlu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
15:100-15:50	Çalışan ve İşveren Gözüyle Evde Çalışma: Avantajları ve Dezavantajları Moderatör: Dr. Ayşe Emel Akalın, Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Diyalog Yöneticisi, ILO Türkiye Ofisi • Sn. Özlem İlyas, Ofissizler Platformu • Sn. Nurcan Yalçın, Ev-Eksenli Çalışanlar Sendikası (Ev-Ek-Sen) • Sn. Buket Koral, Abdi İbrahim
15:50-16:20	SORU VE CEVAPLAR